

LARRY KRAMER

La plaga més implacable

Per què ningú no té el coratge de dir-ho ben alt i sense minimitzar-ho? Hi ha 50 milions de persones d'arreu del món que poden morir en qüestió de dies, o potser mesos, o com a molt en uns anys, si no reben immediatament el tractament amb els medicaments salvavides que ara hi ha disponibles. I aquestes xifres són fruit de moltes converses amb experts.

Per què no s'ha posat en marxa cap pla efectiu per aturar aquest immens horror? Una frase que últimament se sent de manera recursiva és que "la sida no és cap sentència de mort"; però precisament en mort es tradueix per a aquests 50 milions de persones que esmentava, la major part de les quals viu en un país que no és el nostre, és gent pobra i no disposa d'assegurança sanitària.

A la Xina, Etiòpia, l'Índia, Nigèria i Rússia, es preveu que per al 2010 es duplicuin els casos de sida, amb un augment total d'entre 50 i 75 milions d'infectats, només en aquests països.

I la plaga no s'atura (per cert, podem començar d'una vegada a anomenar-la plaga?). Aquests 50 milions de persones es moren ara. Mentre nosaltres netegem els seus sistemes d'abastiment d'aigua, mentre canviem el seu sistema econòmic i educatiu, mentre inundem les seves comunitats amb preservatius, mentre els cantem les excel·lències de l'abstinència i els adoctrinem sobre els perills que comporta l'abús de les drogues, ells no tenen temps per esperar.

Senzillament: no hi ha ni prou temps ni diners per fer factibles aquests suggeriments tan nobles i cars. Tot i que l'heroic doctor Anthony Fauci –dels Instituts Nacionals de Salut d'Amèrica– va dissenyar un programa per a la sida pressupostat en 150 milions de dòlars, per al qual va aconseguir finançament de la Casa Blanca de Bush, aquest programa no entrarà en el sistema fins d'aquí a dos anys. Està tan ofegat en la burocràcia que penso que gran part de la idea mai no sortirà a la llum.

Però el que és més important és que 50 milions de persones no tenen temps, no poden esperar que es resolguin les inacabables batalles dels governs i dels laboratoris farmacèutics sobre drets de patents

“La sida mostra la pitjor part d'Amèrica i del món, ens mostra que les persones no ens preocupem per la resta de gent, que deixem morir la gent”

o la qüestió de qui pot o no pot produir genèrics d'aquests medicaments salvavides.

L'any 1940, l'estreptomocina va ser el primer antibiòtic efectiu contra la tuberculosi. Els laboratoris Merck tenien els drets exclusius sobre aquest medicament, la qual cosa significava que en podien treure un benefici enorme. Però George W. Merck, el director de l'empresa i fill del fundador, va alliberar la patent. Va permetre així que altres societats poguessin fabricar l'estreptomocina. El resultat va ser que, gràcies a la fabricació del medicament a un cost mínim, centenars de milers de persones van poder superar la malaltia. George Merck va aparèixer en portada a la revista *Time*, al 1952. En el titular es podien llegir les seves paraules: "La medicina és per a les persones, no per treure'n beneficis." Avui dia, malauradament, és impossible imaginar un Merck, o cap altre laboratori farmacèutic, tan humà.

GlaxoSmithKline –l'empresa que controla la gran majoria dels medicaments que ha de prendre la gent amb VIH– s'ha negat durant anys a vendre als països pobres l'AZT a un preu raonable. És cert que a Sud-àfrica va renunciar a l'exclusivitat de drets que posseïa sobre els medicaments de la sida, però va ser després que aquesta demanda es fes pública. Ara els pot produir també una companyia local que fabrica medicaments genèrics.

L'AZT, creat per tractar el VIH, es va desenvolupar en els Instituts Nacionals de Salut d'Amèrica –finançat per diners dels contribuents– amb la col·laboració de Burroughs Wellcome, ara GlaxoSmithKline. El medicament anti-VIH

més recent, el Fuzeon –en part també desenvolupat amb diners públics–, ha estat cotitzat per 21.000 dòlars l'any, i ho pressuposta el seu fabricant a Europa, Roche. (Es tem que a Amèrica sigui encara més car.) Això vol dir que una persona necessita més de 57 dòlars cada dia.

Cal que cada productor de cada medicament anti-VIH aporti les seves patents, deixi lliures els seus medicaments perquè se salvi la gent. La gran majoria d'aquests medicaments –n'hi ha uns divuit d'efectius– ja han generat milions de dòlars en beneficis.

Considero terrible que les empreses de medicaments tinguin els recursos per salvar vides, però que no els facilitin a la gent que desesperadament els necessita. Quina mena de criatures horribles som?

És hora de desfer-se del concepte egoista empresarial que impedeix compartir amb els malalts; el món ja no ho pot tolerar. Hi ha massa gent que mor i hi ha massa malalties letals que apareixen cada dia. S'ha de receptar immediatament una altra manera d'actuar.

El primer cop que vaig escoltar alguna cosa sobre una malaltia que més tard es va anomenar sida, hi havia tan sols quaranta-un casos. Quasi vint-i-cinc anys després, hem fracassat: ni ens hem organitzat ni ens hem esforçat prou per aturar una malaltia que ha esdevingut una plaga. Ens hem enfrontat els uns als altres i no hem estat capaços d'exercir una pressió constant i prou forta sobre les autoritats perquè hi prenguessin part.

Durant quasi vint-i-cinc anys hem pogut fer alguna cosa, però any rere any l'hem malbaratada. La sida mostra la pitjor part d'Amèrica i del món, ens mostra que les persones no ens preocupem per la resta de gent. Ens demostra una vegada i altra i encara una altra més que deixem morir la gent. Això, sense excepció, ens hauria de trencar el cor. Per què no ens el trenca?

Larry Kramer, cofundador del grup Gay Men's Health Crisis, fundador d'Act Up i autor de 'Women in Love and Other Dramatic Writings'

© The New York Times – EL TEMPS
Traducció: Isabel Albarracín